

การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ
นักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี*
THE DEVELOPMENT OF PEOPLE'S POLITICAL TRUST TOWARDS
LOCAL POLITICIANS IN NONTHABURI PROVINCE

ไพบุลย์ สุขเจตน์

Piboon Sukajatanee

ยุธนา ปราณีต

Yuttana Praneet

สุรพล สุธะพรหม

Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: piboon2493@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน และ 3) พัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักอุปทานิยธรรม ระบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การสื่อสารของนักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชนในบางพื้นที่ พฤติกรรมของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ นโยบายอาจจะปฏิบัติบ้างและไม่ได้บ้าง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) และด้านการสื่อสารทางการเมือง ตามลำดับ 3) การพัฒนานักการเมืองระดับท้องถิ่นตามหลักอุปทานิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ดังนั้นนักการเมืองต้องมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ มีความรับผิดชอบ

* Received 25 June 2020; Revised 28 July 2020; Accepted 8 October 2020

ต่อหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับในการเป็นผู้นำของประชาชน เคารพผู้อาวุโส เป็นผู้ไม่ลุแก่อำนาจ และอนุรักษ์ท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนาและบุคคล ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

คำสำคัญ: การพัฒนา, ความไว้วางใจทางการเมือง, นักการเมืองระดับท้องถิ่น

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) To study the problems of local political participation. 2) To study the factors influencing the people's political trust on the local politicians. and 3) the development of people's political trust on local politicians in Nonthaburi Province. Methodology was the mixed method; The qualitative research, data were collected from 18 key informants, with in - depth - interview. Data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research, data were collected from 400 samples, derived from people who were in Nonthaburi Province. with questionnaires and the data were analyzed by descriptive statistics; frequency, percentile, mean and standard deviation. Findings were as follows: 1) Problems of political participation of people were that politicians did not get the message. Policies may and may not be applicable. People got to know the politicians' behaviors and action from various news and criticism from media. Politicians' some policies could and could not be implemented resulting the people's political participation and trust. 2) Factors influencing the people's political trust on Local politicians in Nonthaburi Province, by overall were at high level. The means considered in order from high to low were as: political behavior, Policy, Local administration (LAO) and political communication respectively. 3) The development of people's political trust on local politicians in Nonthaburi Province, according to Aparihaniyadhamma Principle to build political trust among the people in Nonthaburi could be explained as follows: the Politicians must have unity in working with various organizations in the area; be responsible for duties; comply with the rules and regulations of public leadership; respect the elderly local politicians; must not abuse one's authority; preserve locality; support, promote and act as a good person to be a role model for society.

Keywords: The Political Trust, Political Trust, Local Politicians

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมือง การปกครอง ให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น อันนำมาซึ่งความเลื่อมใสและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518) คือการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครอง โดยการเลือกตั้งตัวแทนของตนเองที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง มาเพื่อเป็นผู้บริหารและรับผิดชอบ แก้ปัญหาให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน ขณะเดียวกันการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทนอยู่ในภาวะวิกฤติและถูกมองว่าไม่สามารถสร้างความไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะในแง่ของการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนซึ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ แนวความคิดในการปฏิรูปทางการเมืองจึงได้เริ่มขึ้น จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 อันนับเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการปฏิรูปกลไกประชาธิปไตยใหม่ กลไกอำนาจในหลายส่วนได้ถูกปฏิรูปเสียใหม่โดยเฉพาะในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ระบอบนี้ สถาบันทางการเมืองจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน รัฐบาลประชาธิปไตยจำเป็นต้องได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และต้องสามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนได้ ฉะนั้น การตัดสินใจของรัฐบาลจึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมวลสมาชิกในระบบการเมือง รัฐบาลจึงเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีพันธกิจทางการเมืองต่อประชาชน และมีสิทธิอำนาจโดยสมบูรณ์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทั้งยังจะต้องผูกพันตัวเองให้สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องของประชาชนที่ได้ให้ความไว้วางใจและตัดสินใจเลือกตนขึ้นมาให้มีและใช้อำนาจในการปกครอง (Aberbach, Joel D. & Walker, Jack L., 1970)

จากการศึกษา การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี พบว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งความเป็นอิสระและพัฒนาการเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่สามารถเข้าถึงประชาชน และประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ทั้งเรื่องความรู้ การเข้าใจของภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำงานร่วมกับประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ในการมอบหมายภารกิจที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากประชาชน องค์การที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งหลายทั้งภายในและภายนอก ระหว่างหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งการขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การควบคุมสั่งการขาดความโปร่งใสในการทำงาน การกระจายอำนาจยังไม่เพียงพอ ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม (จริยา มหายศนันท์, 2558)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและไว้วางใจนักการเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักการบริหารนิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม จากประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 6 อำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย อ.เมืองนนทบุรี อ.ปากเกร็ด อ.บางกรวย อ.บางใหญ่ อ.บางบัวทอง และ อ.ไทรน้อย จำนวน 400 คน จากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane, 1967) และตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรแต่ละกลุ่ม ตามตารางที่ 1 ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ คือ จากพระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อ.เมืองนนทบุรี	171,893	69
อ.ปากเกร็ด	151,407	61
อ.บางกรวย	169,947	68

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ (ต่อ)

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อ.บางใหญ่	165,512	67
อ.บางบัวทอง	175,189	71
อ.ไทรน้อย	158,902	64
ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	992,850	400

จากนั้น นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสังคมศาสตร์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่าง ๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ และนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้บ้าง ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน

2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยรวม ($n = 400$)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านพฤติกรรมนักการเมือง	3.62	0.76	มาก
ด้านนโยบาย	3.59	0.76	มาก
ด้านการสื่อสารทางการเมือง	3.44	0.82	มาก
ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.)	3.51	0.78	มาก
โดยรวม	3.54	0.72	มาก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมีความไว้วางใจทางการเมืองต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.76) รองลงมาได้แก่ ด้านนโยบาย

($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 0.76) ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) ($\bar{X}$ = 3.51, S.D. = 0.78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

3. การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักอภิปรายนิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักอภิปรายนิยธรรม โดยรวม (n = 400)

การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมือง ของนักการเมืองตามหลักอภิปรายนิยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี)	3.53	0.80	มาก
พร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ)	3.56	0.82	มาก
ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ)	3.55	0.78	มาก
สักการะ เคารพ นบถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส)	3.63	0.81	มาก
ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิเสรีภาพ)	3.63	0.75	มาก
สักการะ เคารพนับถือน บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (การอนุรักษ์)	3.70	0.75	มาก
การอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่พระอรหันต์ (ทำนุบำรุงศาสนาบุคคล)	3.66	0.76	มาก
โดยรวม	3.61	0.72	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนจังหวัดนนทบุรี มีความไว้วางใจทางการเมืองต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สักการะ เคารพนับถือน บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (การอนุรักษ์) ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.75) รองลงมาได้แก่ การอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี) ($\bar{X}$ = 3.66 S.D. = 0.76) ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิเสรีภาพ) ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.75) สักการะ เคารพนับถือน บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (รักสันติภาพ) ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.81) พร้อมเพรียงกันประชุม ($\bar{X}$ = 3.56, S.D. = 0.82) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.87) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ($\bar{X}$ = 3.53, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

โดยรวม ความไว้วางใจของประชาชน ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่เป็นปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ความหนาแน่นของประชาชนและมีประชากรจากหลากหลายพื้นมาอาศัย ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดจากหลายปัญหา เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน ถึงเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น ประชาชนจะเห็นจากข่าวสารบางช่องทาง พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่าง ๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ และนโยบายของนักการเมือง ตอนที่หาเสียงกับหลังเลือกตั้ง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งนักการเมืองต้องสื่อให้ประชาชนเข้าใจ และภาพลักษณ์ของระบบการเมืองโดยรวมที่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา มหายศนันท์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจยังไม่มีอิสระเพียงพอ ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม (จริยา มหายศนันท์, 2558)

2. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

2.1 ด้านพฤติกรรมนักการเมือง พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนเห็นว่านักการเมืองถือเป็นบุคคลสาธารณะ จึงต้องมีความรับผิดชอบมากกว่าปกติ จะทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดประเด็นที่ประชาชนรับรู้ได้ หรือบางครั้งผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ ซึ่งประชาชนจะคาดหวังกับนักการเมืองที่ตนเองเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรินทร์ รongกลัด ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจในองค์กร การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่มและอาหารแห่งหนึ่ง” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความไว้วางใจในองค์กร การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอยู่ในระดับสูง (วรินทร์ รongกลัด, 2559)

2.2 ด้านนโยบาย พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับคำมั่นสัญญาที่นักการเมืองได้หาเสียงไว้ ถ้านักการเมืองมีสัจจะจะทำได้อย่างที่หาเสียงไว้ประชาชนก็จะเกิดความไว้วางใจว่านักการเมืองที่ตนเลือกน่าเชื่อถือ พุดจริงทำจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราวดี ศรีบุญสม ได้วิจัยเรื่อง “ความไว้วางใจของสาธารณชนที่มีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง” ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความไว้วางใจของสาธารณชนที่มีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียงตามค่าของสัมประสิทธิ์ ได้แก่ 1) การได้รับความรู้ของ

ประชาชนในด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2) กลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรมของการเลือกตั้ง (ภัทราวดี ศรีบุญสม, 2559)

2.3 ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนต้องการนักการเมืองท้องถิ่นกับหน่วยงานท้องถิ่นทำงานไปด้วยกันไม่มีการแทรกแซงการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ หนูดำ ได้วิจัยเรื่อง “ความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลชองกับองค์การบริหารส่วนตำบลปลักหน” ผลการศึกษาพบว่าระดับความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลชองอยู่ในระดับปานกลาง (จักรพงษ์ หนูดำ, 2557)

2.4 ด้านการสื่อสารทางการเมือง พบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นมีการสื่อสารทางการเมืองเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ นักการเมือง ต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์ในการทำงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เป็นการสื่อสารที่มีความเป็นกลางระหว่างรัฐกับประชาชน สื่อสารเพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส การสื่อสารที่เข้าถึงข้อมูลจริงและด้วยตนเองในการลงพื้นที่ เป็นการสื่อสารตามกฎหมายระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพล กาญจนกิจ ได้วิจัยเรื่อง “ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นไทย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง การระดมเมือง (ชิตพล กาญจนกิจ, 2545)

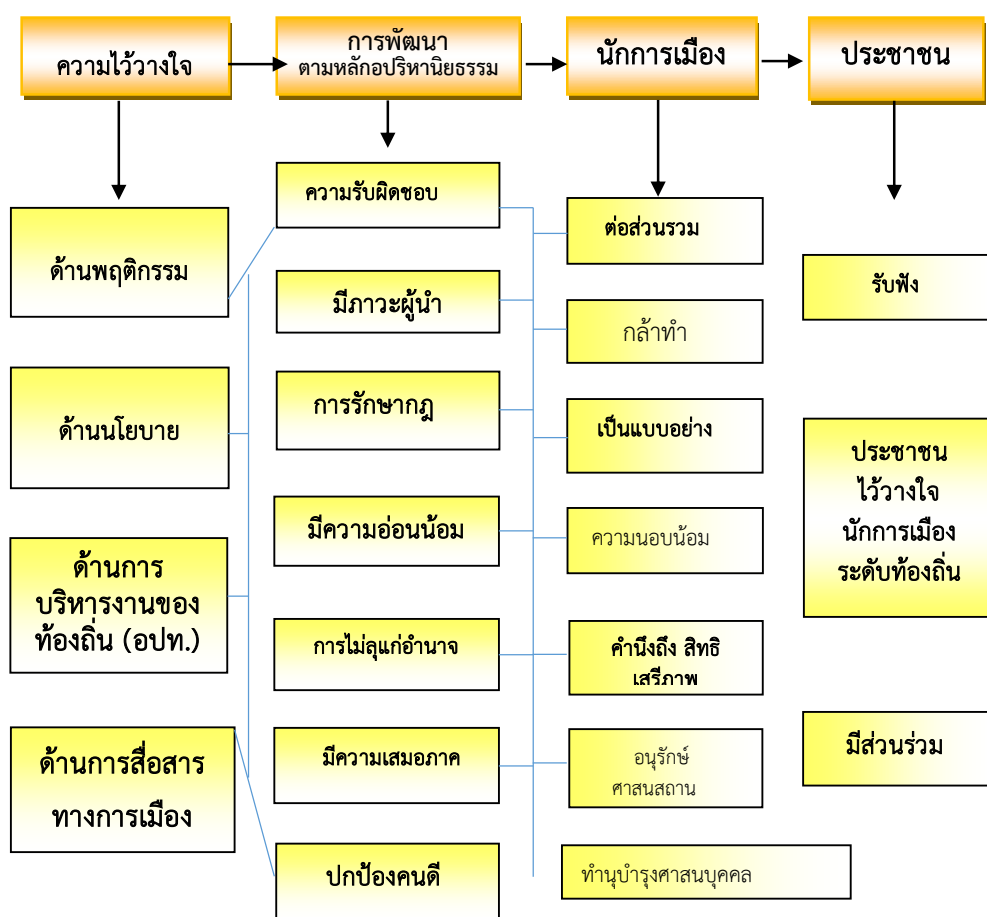
3. จากผลการวิเคราะห์การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักอุปทานิยธรรม พบว่า การนำหลักอุปทานิยธรรมมาพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความรับผิดชอบหน้าที่และยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง ให้โอกาสประชาชนได้ร่วมออกความคิดเห็นและได้ร่วมในการบริหารและรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง มีจิตสำนึกเพื่อประชาชนและสาธารณะประโยชน์ส่วนรวม เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น พฤติกรรมนักการเมืองที่ควรจะเป็นคนประพฤติดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี ได้วิจัยเรื่อง “บูรณาการการดำเนินงานตามแนวอุปทานิยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักอุปทานิยธรรม ในพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อมมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียวมี 7 ประการ มาใช้ในการดำเนินงานทำให้มีการวางแผน

งานที่ดีมีระบบในการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะ ตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น ลดภาวะความเสียหาย เสียเวลา ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประชาชนได้รับความพึงพอใจ (ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” อธิบายได้ว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมือง ใน 4 ประเด็น คือ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และด้านการสื่อสาร ซึ่งสามารถพัฒนาทั้ง 4 ประเด็นนี้ให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ เมื่อมีการเลือกตั้งประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไปเลือกตั้ง ซึ่งจะได้รับเลือกตั้งเข้ามา จะเห็นว่านักการเมืองในจังหวัดนนทบุรีหลายที่มีความสามารถ ประชาชนก็จะเลือกเข้ามาหลายสมัยติดต่อกัน โดยนักการเมืองต้องมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้ความสำคัญต่อส่วนรวม เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม มีความอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส ไม่ลุแก่อำนาจ รู้รักประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น และให้การสนับสนุนคนดีผู้ที่เป็นแบบอย่างของสังคม อธิบายได้ดังนี้

ด้านพฤติกรรมนักการเมือง การพัฒนาให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ นักการเมืองจะต้องประพฤติตนอย่างมีภาวะผู้นำ มีจิตสำนึกต่อประชาชน มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม มีจิตอาสาทำกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือ โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ เป็นที่ตั่งตั้งนี้ เมื่อมีประชุมก็ไม่ขาด แสดงให้ประชาชนเห็นถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการให้ความสำคัญต่อส่วนรวมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่นยึดหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีประชุมก็ประชุมไม่ขาด อยู่จนครบวาระไม่ขาดองค์ประชุม นักการเมืองท้องถิ่นยอมรับและสามารถปฏิบัติได้ตามกฎระเบียบ เงื่อนไขในท้องถิ่นในพื้นที่ได้ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักคอยให้คำปรึกษาแนะนำของชุมชน ก็จะได้รับคำแนะนำ นักการเมืองท้องถิ่นไม่ลุแก่อำนาจ ในบทบาทความเป็นนักการเมือง รักสันติภาพเพื่อให้สังคม ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบ อนุรักษ์ประเพณีและกิจกรรมของท้องถิ่น กิจกรรมใดที่ช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือ เช่น การร่วมประชุมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อหาแนวทางและทางออกที่ดีให้กับคนในพื้นที่ ปกป้องคนดีนักการเมืองท้องถิ่นเสาะหาคนดีคนเก่งมาสนับสนุนเด็กในพื้นที่ เช่น สนับสนุนส่งเสริมการมีครูเฉพาะทางมาสอนในโรงเรียน

ด้านนโยบาย การพัฒนาให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ นักการเมืองท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามนโยบายที่เคยกำหนดไว้ก่อนก่อนได้รับเลือกตั้ง มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกับประชาชน ชุมชน พยายามให้นโยบายเป็นไปตามเป้าหมายและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และหน่วยงานในท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ เป็นที่ตั่งตั้งนี้ เมื่อมีประชุมเพื่อวางนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ก็ไม่ขาด ให้ความสำคัญกับท้องถิ่น แสดงให้ประชาชนเห็นถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน และหาแนวทางเพื่อให้นโยบายมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ ยึดหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีประชุมก็ประชุมไม่ขาด อยู่จนครบวาระไม่ขาดองค์ประชุม นักการเมืองท้องถิ่นยอมรับและสามารถปฏิบัติได้ตามกฎระเบียบ เงื่อนไขในท้องถิ่นในพื้นที่ได้ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักคอยให้

คำปรึกษาแนะนำของชุมชน ก็จะได้รับคำแนะนำ นักการเมืองท้องถิ่นไม่ลู่แก่อำนาจ ในบทบาทความเป็นนักการเมือง รักสันติภาพเพื่อให้สังคม ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบ กิจกรรมใดที่ช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือ เช่น การร่วมประชุมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อหาแนวทางและทางออกที่ดีให้กับคนในพื้นที่ปกป้องคนดี สร้างบารมีด้วยการทำนุบำรุงศาสนาบุคคล นักการเมืองท้องถิ่นเสาะหาคนดีคนเก่งมาสนับสนุนเด็กในพื้นที่ เช่น สนับสนุนส่งเสริมการมีครูเฉพาะทางมาสอนในโรงเรียน

ด้านการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ นักการเมืองท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนประชาชนในการนำเสนอ ติดตาม ตรวจสอบการทำงาน การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพยายามรักษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตามหลักอปปรานิชธรรม 7 ประการ เป็นที่ตั่งตั่งนี้ นักการเมืองท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบต่อการเข้าร่วมประชุมเพื่อวางนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ แสดงให้ประชาชนเห็นถึงการมีส่วนร่วมและสร้างความสามัคคีกับหน่วยงานในท้องถิ่นในการทำงาน และหาแนวทางเพื่อให้นโยบายมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ ยึดหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีประชุมก็ประชุมไม่ขาด อยู่จนครบวาระไม่ขาดองค์ประชุม นักการเมืองท้องถิ่นยอมรับและสามารถปฏิบัติได้ตามกฎระเบียบ เงื่อนไขในท้องถิ่นในพื้นที่ได้ ให้ความเคารพนอบน้อมนับถือผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักคอยให้คำปรึกษาแนะนำของชุมชน ก็จะได้รับคำแนะนำ นักการเมืองท้องถิ่นไม่ลู่แก่อำนาจ ในบทบาทความเป็นนักการเมือง รักสันติภาพเพื่อให้สังคม ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบ

ด้านการสื่อสาร การพัฒนาให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ นักการเมืองท้องถิ่นต้องสื่อสารกับประชาชนได้หลากหลายช่องทาง และสารที่สื่อต้องตรงกัน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจหาข้อตกลงร่วมกัน ในการติดตามปัญหาและข้อเรียกร้องของท้องถิ่น ติดตามผลงานและความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรม ตรวจสอบการทำงาน การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพยายามรักษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตามหลักอปปรานิชธรรม 7 ประการ เป็นที่ตั่งตั่งนี้ ต้องหมั่นชี้แจงเมื่อมีประชุมเพื่อวางนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีความรับผิดชอบ สามารถสื่อสารกับทีมงานของท้องถิ่นได้ หลังประชุมเรื่องใดที่ประชาชนควรรับรู้และรับทราบ หมั่นแจ้งหรือแสดงให้ประชาชนเห็นถึงการมีส่วนร่วมและมีการติดตามการทำงาน ต้องหมั่นชี้แจงเป็นประจำให้ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่าบริหารท้องถิ่นไปด้วยกันกับตัวแทนที่เลือกเข้าไป การหาแนวทางเพื่อให้นโยบายมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ รับฟังความคิดเห็นและกระบอกเสียงจากประชาชน นอบน้อมต่อคำแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์ ยึดหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อยู่จนครบวาระไม่ขาดองค์ประชุม นักการเมืองท้องถิ่นยอมรับและสามารถปฏิบัติได้ตามกฎระเบียบ เงื่อนไขในท้องถิ่นในพื้นที่ได้ ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักคอยให้

คำปรึกษาแนะนำของชุมชน ก็จะได้รับคำแนะนำ นักการเมืองท้องถิ่นไม่ลู่แก่อำนาจ ในบทบาทความเป็นนักการเมือง เป็นผู้สื่อสารที่ดีในการเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น คนชุมชน ต้องการพบปะพูดคุยสนทนาตามประเพณี ระลึกถึงคุณงามความดีของปุชนียบุคคลเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและเป็นสุข กิจกรรมใดที่ช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือ เช่น การร่วมประชุมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อหาแนวทางและทางออกที่ดีให้กับคนในพื้นที่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่น ในจังหวัดนันทบุรี นักการเมืองที่เป็นผู้นำที่ดีและบริหารท้องถิ่นเยี่ยม ควรปฏิบัติตนตามหลักอธิปไตยธรรม คือ เป็นผู้มีความสามัคคีในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รู้กฎระเบียบและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เข้าหาให้ความเคารพผู้อาวุโส เข้าใจคนทุกชนชั้นว่ามีเสรีภาพเท่าเทียมกันทั้งหญิงและชาย สถานที่ใดที่ประชาชนในพื้นที่เคารพศรัทธาก็ร่วมอนุรักษ์และช่วยบำรุง จากบริบทของจังหวัดที่มีคนหลากหลายภูมิลำเนา นักการเมืองระดับท้องถิ่นจะต้องเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ให้ประชาชนเห็นความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง นักการเมืองต้องมีความสามัคคีกันในการทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง นักการเมืองเป็นผู้นำเป็นบุคคลสาธารณะและเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม สามารถรวมใจของทุกคนได้ จึงสามารถแก้ปัญหาและสร้างความสามัคคีทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นไปด้วย เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องพื้นที่ เข้าถึงประชาชน ลงสมัครก็ครั้งก็หนักนั้งใจประชาชนเสมอ จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนันทบุรี” มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** จากการศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรมนักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น ต้องปฏิบัติตนต่อหน้าที่และประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติตนตามกฎหมายข้อบังคับ 2) ด้านนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่น ต้องสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่เป็นจริงไม่ให้ประชาชนเกิดข้อกังขา 3) ด้านการสื่อสาร นักการเมืองท้องถิ่นต้องสื่อสารกับประชาชนให้หลากหลายช่องทาง และทันต่อสถานการณ์ 4) ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) นักการเมืองท้องถิ่นต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของงานนโยบาย กิจกรรม โครงการที่ต้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม และไม่ลู่แก่อำนาจ **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ** 1) ด้านพฤติกรรมนักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น ต้องให้ความร่วมมือกับทุกองค์กรทุกหน่วยงานในท้องถิ่น มีความซื่อสัตย์โปร่งใสต่อหน้าที่ ให้ความร่วมมือมีการติดตามนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นเป็นประจำ 2) ด้านนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่น ต้องสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินกิจกรรม

โครงการต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่เป็นจริงไม่ให้ประชาชนเกิดข้อกังขา 3) ด้านการสื่อสาร นักการเมืองท้องถิ่นต้องสื่อสารกับประชาชนให้สม่ำเสมอ ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นร่วมกับประชาชนเป็นประจำ ในการติดตามผลงานความต้องการของประชาชน 4) ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) นักการเมืองท้องถิ่นต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนของงานนโยบาย กิจกรรม โครงการที่ต้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น” 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “อิทธิพลพฤติกรรมของนักการเมืองท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” 4) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยความสัมพันธ์นักการเมืองท้องถิ่นกับการบริหารหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น”

เอกสารอ้างอิง

- จริยา มหายศนันท์. (2558). การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จักรพงษ์ หนูดำ. (2557). ความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างองค์การ บริหารส่วนตำบลชองกับองค์การบริหารส่วนตำบลปลักหน. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 12(2), 106-135.
- ชิตพล กาญจนกิจ. (2545). ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นไทย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. (2555). บุรณาการการดำเนินงานตามแนวอธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ภัทราวดี ศรีบุญสม. (2559). ความไว้วางใจของสาธารณชนที่มีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง. วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(2), 210-224.
- วรินทร์ รongกลัด. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจในองค์การ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ของพนักงาน

บริษัทผลิตเครื่องดื่มและอาหารแห่งหนึ่ง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Aberbach, Joel D. & Walker, Jack L. (1970). Political Trust and Racial. New York:
Addison - Wesley.

Taro Yamane. (1967). Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harpen and
Row.